

cală, oricum...). Se pare că această inițială sărăcie nu se putea transcende decât prin adopție de stil și multipolaritate sincretică, spre a împlini un destin creator de excepție...

Dar, despre Sorin Petrescu: este un artist format, cu o matură experiență de concert și incontestabile mijloace de evoluție. Recitalul, ca realizare pianistică, ne-a părut desăvârșit, ceea ce probează că tânărul pianist dispune de reale resurse de perfecționare și auto-perfecționare. În *Sonata* de Brahms a creat momente de rară concentrare muzicală în primele două părți, desfășurând totodată o pianistică amplă, masivă, densă pe întreg parcursul lucrării, o piatră de încercare pentru orice pianist. Muzica franceză a sunat în plenitudinea coloristicii și fineții absolut necesare unei interpretări de clasă. I-am dori tânărului muzician numai astfel de concerte, finisate până la ultimul gest și gândite până în cele mai mici amănunte (ceea ce nu întotdeauna s-a reliefat în evoluții anterioare). Scena obligă, iar astăzi actul interpretativ impune prezențe numai și numai impecabile pe podium: altfel la ce ar mai folosi — pentru progresul artei interpretative — întreaga industrie de disc, radio și televiziune?

Se pare că publicul nostru de concert încă se mai complace în dulcele fotoliu „mass media” și riscă prea puțin să vină în sălile de concert spre a auzi tineri soliști, tinere speranțe. Este oricum o mare eroare. Deoarece artiști ca Sorin Petrescu pot oricând oferi deliciale unei interpretări pe viu, irepetabile și de aleasă ținută, care nu fac decât să confirme nivelul maxim atins astăzi de pianistica românească.

Nicolae BRÎNDUȘ

TESCANI

„Orfeul moldav” — ediția a VII-a

O manifestare artistică anuală nu este pur și simplu o dată fixă în calendar; mai timidă la început, ea evoluează treptat, cunoaște fluctuații de calitate (inerente) și treptat își cucerește (sau nu) profilul propriu, care o distinge între celelalte din aceeași familie. Dacă este îndrumată cu profesionalism și simț de răspundere, ajunge să constituie un reper atractiv pentru public, care o așteaptă, se interesează de ea cîteodată cu nerăbdare și manifestă curiozitate față de noutățile pe care fiecare ediție le anunță. Am citit cu regularitate cronici despre manifestarea „Orfeul moldav” de la Tescani, dar — deși drumurile m-au adus în vreo două rînduri pe meleagurile enesciene de aci — n-am putut-o cunoaște pînă acum mai în amănunțime. Primul lucru care m-a impresionat, de-a lungul celor trei seri (5—7 septembrie) ale ediției a VII-a, 1986, a fost tocmai faptul că, deși nu se ajunge la concerte prea ușor (cursele de autobuz zilnice cu Bacăul sînt suspendate, curtea interioară a corpului central al „Așezămîntului de cultură George Enescu” era plină de un public de mare calitate, silențios și concentrat, care venise aici cu oarecare osteneală și poate tocmai de aceea respecta locul, pe artiștii care se produceau, venera desigur în primul rînd pe Enescu însuși. Aș spune, de aceea, cu toate că ediția de anul acesta s-a dovedit în ansamblul ei o reușită, că punctul ei „forte” a fost în primul rînd publicul — și acesta este semnul hotărîtor al rostului unei asemenea manifestări.

De altfel, avînd acum prilejul să stau cîteva zile la Tescani, mi-am dat seama că locurile înseși au o magie a lor, care te cheamă, cu un magnet puternic

deși foarte greu de definit. Dacă îți iubești pe George Enescu, nu se poate să nu stabilești corespondențe întotdeauna între peisaj, foșnetul copacilor, întinderile vălurite (nu dramatic, ci apropiat, reconfortant), parfumul livezilor și — să spunem — acea unică „Pastorală” a maestrului român care este *Suita satească*. Orice literaturizare își are partea ei forțată, dar în cazul în speță climatul sufletesc de la Tescani nu se poate să nu te ajute la pătrunderea muzicii lui Enescu. Aș spune chiar că străinilor întîmpinînd cîteodată oarecari dificultăți a intra în universul maestrului muzicii românești — care se deosebește în tabloul general al componisticii veacului XX printr-o viziune proprie asupra contrastului, niciodată tăios, niciodată spectaculos ci întotdeauna de o înțelepciune care cuprinde de la început și rezolvarea situației conflictuale — ar trebui să li se proiecteze, înainte de trecerea probei sufletești mai deosebite ocazionate de prima audiere a unei lucrări de o problematică sufletească complexă, un film despre locurile, casele, oamenii, plantele de la Tescani.

Acestea sînt zise, pentru că alminteri o cronică se poate transforma pe nesimțite într-o carte, să ne oprim la elementele specifice ale actualei ediții a „Orfeului moldav”. Primul lucru este simpatia pe care ne-a stîrnit-o Orchestra de cameră „Tesca” dirijată de Ovidiu Bălan și alcătuită din membrii Orchestrei simfonice din Bacău. Ovidiu Bălan este un muzician inimos, destoinic și care nu se teme să se ia la trîntă cu dificultățile; de aceea, performanța înfățișării a două mișcări din *Octuorul op. 7* de George Enescu, formația folosită amplificînd aparatul instrumental prin dublaje care nu atentează la spiritalul genialei lucrări (de ampoare alminteri simfonică) ni s-a părut semnificativă pentru căitățile de inițiativă semnalate. Se pune doar problema finisării mai atente, pentru că partitura este de mare dificultate și ampoarea ei temporală ridică cu atît mai multă exigență îngrijirea amănuntului revelator. Intonația, nuanțarea, calitatea sonoră sînt aici de primă însemnătate și ele vor trebui ameliorate, mai cu seamă că — nu ne îndoim — *Octuorul* va intra, în integralitatea lui (după cum prevedea Eugen Pricope în cuvîntul introductiv) în preocupările de viitor ale formației „Tesca”.

Dacă nu mă înșel, David Ohanesian nu apăruse pînă acum în concertele de la Tescani, iar Smaranda Oțeanu — care veghează, din partea Colegiului criticilor muzicali al A.T.M. la calitatea și orientarea programelor — a socotit că prezența sa aici este obligatorie: prin faptul că baritonul nostru este cel care a impus *Oedip* la noi și pe multe meridiane el se cuvenea să fie salutată de publicul „Orfeului moldav”. Așa am și înțeles contribuția artistului la concertul inaugural din care rămînem în primul rînd cu interpretarea „Monologului orbirii” din *opera vieții mele* cum denumea Enescu această creație fundamentală a teatrului muzical din veacul nostru și cum o denumește cu drept cuvînt și interpretul în volumul recent apărut. Adaptarea cîntului la sunetul și sensul textului s-a dovedit la fel de impresionantă ca întotdeauna și ne face odată mai mult să ne îngrijorăm în legătură cu soarta lui *Oedip* la acest amurg de carieră al lui Ohanesian. Cine va prelua ștafeta? Este o întrebare care trebuie să devină obsedantă pentru toți aceia care au căderea să răspundă la ea.

Marin Cazacu este deosebit de activ pe podiumul de concert — și nu numai la Filarmonica „George Enescu” — și probabil că frecvența aparițiilor sale solistice a fost de natură nu numai să-i îmbogățească experiența ci și să-i înlesnească atingerea corzilor sensibile ale auditoriului. Pentru că, dacă niciodată nu ne-am îndoit de seriozitatea și temeinicia violoncelistului, puterea sa expresivă putea fi pusă uneori în chestiune. Din fericire, felul cum a redat *Concertul în do major* de Haydn de astă dată, ne-a spulberat îndoielile. Nu numai că ținuta clasică a tălmăcirii era impecabilă, dar coeficientul de „grăire” al frazării s-a arătat în creștere hotărîtoare. De aceea, mișcarea lentă (fără ca cele vii să fie mai prejos) ni s-a părut

În primul rând semnificativă pentru ceea ce poate fi o nouă etapă, superioară, în prezența pe podium a lui Marin Cazacu. Iar impresia stîrnită de contribuția lui interpretativă a luminat toată partea secundă a concertului, potențînd într-un fel și imaginea lăsată de formația acompaniatoare — aceeași „Tescana” dirijată de Ovidiu Bălan, chiar și în finalul programului, constituit de *Simfonia nr. 18 în fa major* KV 130 de Mozart.

Din experiența de auditor, sint categoric de părere că împrejurările unui concert, cadrul, receptivitatea auditoriului, influențează decisiv calitatea prestațiilor artistice. Lucrul s-a confirmat cu o evidență indiscutabilă în cazul apariției Marthei Kessler în manifestările de la Tescani. Ne-a cîntat pagini din oratoriile de Bach și din marile lucrări de aceeași familie (dar evident, atît de deosebite) ale lui Vivaldi. Vocea i-a sunat mai vibrant, mai colorat, mai muzical într-un cuvînt decît în orice ocazie în care am urmărit-o pe această creatoare de cultură interpretativă în ultimii ani. Fără îndoială că sensibilitatea cîntăreței a primit razele binefăcătoare ale locului, acustica neobișnuit de prielnică a curții interioare a inspirat-o, după cum faptul că la pian se afla un tînăr muzician de calitatea lui Mihai Ungureanu a mulțumit-o. Rezultatul a fost cît se poate de fericit, împlîndu-se și în două lieduri de Mihail Jora, un alt „personaj-cheie” al Tescanilor. După cum, faptul că înainte de concert pianistul Ferdinand Weiss, din Cluj-Napoca, un veteran al podiumului de concert de la noi și de pe toate meridianele, își destăinuia emoția de a cînta în casa lui Enescu, ni s-a părut a lumina excelența sa colaborare cu violonistul Andrei Agoston în tîlmăcirea *Sonatei nr. 2, opus 6, în fa minor* a maestrului sau a *Sonatei „Kreutzer”* de Beethoven. Aceasta, cu toate că folosirea unei modeste pianine nu se pretează, de pildă, prea bine, evidențierii caracterului predominant concertant al lucrării beethoveniene. (Între altele fie spus, nici un efort nu mi s-ar părea prea mare pentru a înzestra manifestările „Orfeului moldav” cu un pian de concert, de calitate). Andrei Agoston ne-a apărut din nou drept un stilist și un rafinat al arcului. Felul cum apără puritatea redării textului și știe să intre, cu perfectă naturalitate, în ipostazele stilistice diversificate ale repertoriului — este exemplar. Iar publicul intuiește această candoare și acest respect al gîndului creatorului de muzică — și le salută mai cald decît se întîmplă cu solicitările, de rezistență minimă, ai unor cavaleri ai podiumului care fac compromisuri cu bunul gust de dragul unei factice *captatio benevolentiae*.

O altă pată de lumină a serii: apariția lui Petre Nancu, tînăr trompetist dintre cei mai buni pe care îi avem și care sporește acum calitatea Orchestrei simfonice din Bacău prin prezența în rîndurile ei. Ne-a cîntat *Legenda* de Enescu, cu intensitate a sentimentului, cu simț al culorii, cu valorificarea amănuntului de virtuozitate, însoțit fiind la pian de Silvia Savu.

Sonata a III-a, pentru pian și vioară, „în caracter popular românesc” n-ar trebui în fond să lipsească din nici o ediție a manifestărilor de la Tescani, mai cu seamă că, dacă înainte vreme interpreții care se încumetau să o abordeze erau foarte rari, acum din fericire tot mai mulți instrumentiști tineri o înfățișează cu deplină autoritate. Am avut prilejul, astfel, să asistăm la reeditarea unui succes al violonistei Luminița Petre-Rogacev în reluarea acestei capodopere definitorii pentru universul enescian, în colaborare cu pianistul Mihai Ungureanu care a folosit resursele limitate ale pianinei „de la fața locului” cu maximum posibil de măsură și eficiență.

Închiderea zilelor „Orfeul moldav” prin recitalul lui Johnny Răducanu și al colegilor săi timișoreni din formația lui Eugen Gondi ar fi putut părea un risc; cineva mi-a spus, la fața locului, că după cît se pare Enescu nu era adept al jazzului. Se poate; însă este

poate și mai cert că aspectul de artă al contribuției unor mari reprezentanți ai genului nu putea să-l lase indiferent pe marele nostru muzician, care era un spirit deschis și larg. Iar parfumul românesc de calitate al pieselor lui Johnny Răducanu, calitățile muzicale de ritm, culoare, inventivitate armonică, preluare și dezvoltare a sugestiilor de la unul la altul din membrii formației — toate acestea l-ar fi mulțumit fără îndoială și pe „Orfeul moldav”.

A. H.

SLOBOZIA

Gala recitalurilor — ediția a III-a

Cea de a treia ediție a Galei recitalurilor de la Slobozia a demonstrat nu numai continuitatea unei frumoase inițiative ci și constanța preocupare a Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al Județului Ialomița, în colaborare cu Colegiul criticilor muzicali din cadrul A.T.M., de a oferi unuia dintre numeroasele orașe ale țării ce nu beneficiază de instituții muzicale prilejul formării și cultivării gustului artistic, al dragostei pentru arta sunetelor, pentru marile sale valori naționale și universale. Cele trei seri camerale (26, 27 și 28 septembrie), găzduite de Casa de cultură a sindicatelor au relevat — în rîndurile publicului din Slobozia — existența unui nucleu ce primește prin muzică o veritabilă bogăție spirituală, absorbînd-o, acordîndu-i menirea de a modela una dintre dimensiunile culturale ale personalității. Întrînd de acum în tradiție, vîndî și de această dată entuziasmul și responsabilitatea asumată de organizatori, Gala recitalurilor și-a dezvăluit din nou importanța ca act de cultură (în deplinul înțeles al noțiunii) propunîndu-și să aducă în atenție noi valențe expresive ale universului componistic și interpretativ, argumentate prin prezența unor soliști de excepție.

În programul oferit, violoncelistul Marin Cazacu și pianista Steluța Radu au optat pentru accesibilitate, selectînd un album de miniaturi instrumentale de mare diversitate stilistică (de la *Aria* de J. S. Bach la pagini semnate de Granados și Cassado, de la *Lebăda* de Saint-Saëns la *Dans țărănesc* de Constantin Dimitrescu), tîlmăcite cu spontaneitate și rafinament. Precizia dialogului instrumental, cizelarea detaliilor expresive în nota specifică fiecărei partituri (cu o mențiune deosebită pentru *Variațiunile pe o temă din „Flautul fermecat”* ale lui Beethoven) au reliefat sudura acestui duo cameral, datorată deopotrivă unor date temperamentale, ca și seriozității pregătirii.

Ardența trăirii interioare și profunzimea vibrației poetice, căldura sunetului și naturalitatea frazării au caracterizat și de această dată portretul interpretativ al violonistei Luminița Petre-Rogacev; unitatea calitativă a recitalului susținut în compania Vioricăi Rădoi — prezență pianistică pregnantă, de o elocvență implicare expresivă — a fost pe alocuri umbră de unele asprimi, de unele „impurități” care au estompat uneori fluiditatea liniilor sonore ale *Sonatei în la major* de César Franck, *Meditației* și *Valsului-scherzo* de Ceaikovski.

După un succint preliudiu coral semnat de formația „Lyrica”, a Sindicatului Învățămînt din Slobozia, dirijată de prof. Niță Ioniță, cea de a doua seară i-a avut ca protagoniști pe actorul Ovidiu Iuliu Moldovan și pe clarinetistul Aurelian Octav Popa, într-o generoasă alternanță de metafore și simboluri poetice și muzicale, viguros decupate.